

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

એમ/એસ. ઝુનઝુનવાલા અને અન્ય

વિરુદ્ધ

યુ. પી. અને અન્ય નું રાજ્ય.

સપ્ટેમ્બર ૨૨, ૨૦૦૬

[અરિજીત પસાયત અને એસ. એચ. કપાડિયા, ન્યાયાધીશો]

કરવેરા/કરવેરા:

ઉત્તર પ્રદેશ વેપાર કરવેરા અધિનિયમ, ૧૯૪૮-કલમ ૨ (ઈ. ઈ.) અને  
૩એ. એ. એ. એ. એ. - "ઉત્પાદક" તરીકે કર ચૂકવવાની જવાબદારી-કમિશન  
એજન્ટને 'ઉત્પાદક' અભિવ્યક્તિ હેઠળ આવરી લેતા વેપાર કરવેરા કમિશનર  
દ્વારા જારી કરાયેલ પરિપત્ર જ્યારે અધિનિયમ હેઠળ "ની વ્યાખ્યા  
આમ ન કહેતી હોય ત્યારે-પરિપત્ર- અસર:પરિપત્ર કરવેરાની જવાબદારીના

તથ્યાત્મક નિર્ધારણનો વિકલ્પ ન હોઈ શકે-પડકાર હેઠળ મૂલ્યાંકન અલગ રાખવામાં આવ્યું છે કારણ કે તે માત્ર પરિપત્રમાં વ્યક્ત કરેલા દૃષ્ટિકોણના આધારે ખોટી રીતે કરવામાં આવ્યું હતું.

અપીલકર્તાઓ ઉત્તર પ્રદેશ વેપાર કર અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ સંબંધિત વેપાર કર સત્તામંડળમાં નોંધાયેલા ડીલરો છે.કમિશન એજન્ટ તરીકે તેઓ ખેડૂતો દ્વારા ઉગાડવામાં આવતા લાકડાનું વેચાણ કરતા હતા અને તેથી તેમને કરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.પરંતુ ૧-૧૨-૧૯૮૮ ની અસરથી કાયદાની કલમ ૨ (EE) માં સુધારાને કારણે, વેપાર કરવેરા સત્તાવાળાઓએ અપીલકર્તાઓ પર કર વસૂલવાની દરખાસ્ત કરી હતી.કમિશનરે પરિપત્ર પણ બહાર પાડ્યો હતો જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જે ખેડૂતોએ લાકડા, બેલીઝ અને વાંસ ઉગાડ્યા છે, કાપ્યા છે અથવા વાવ્યાં છે તેમના ખરીદદારોને 'ઉત્પાદક' અભિવ્યક્તિ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે.જોકે અપીલકર્તાઓએ રજૂઆત કરી હતી કે "વેપાર કર" ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારીનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી કારણ કે ઉપરોક્ત સુધારા અને પરિપત્ર પછી પણ તેમને લાકડાના ઉત્પાદકો તરીકે ગણી શકાય નહીં, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) ની વ્યાખ્યા અપીલકર્તાને આવરી લેવા માટે પૂરતી વ્યાપક છે અને તે કલમ ૩એ. એ. એ. એ. એ. સત્તાવાળાઓને કર વસૂલવા અને એકત્રિત કરવાની સત્તા આપે છે.એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલોનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે કહ્યું:

૧.૧.એવું લાગે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે તેની સામે વિવાદની દૃષ્ટિ સંપૂર્ણપણે ગુમાવી દીધી છે અને એવા મુદ્દાઓ પર નિર્ણય લેવાનું ચાલુ રાખ્યું છે જે ખરેખર સુસંગત નથી.

[૫૫૪-૮]

૧.૨.હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, કલમ ૨ (ઈ. ઈ.) માં સુધારો કરવાનો ઉદ્દેશ કરવેરાની ચોરીને અટકાવવાનો હતો.જો ઉપરોક્ત ઉદ્દેશ વર્તમાન વિવાદના હેતુ માટે કોઈપણ રીતે સુસંગત હોય, તો પણ તેનો ઉદ્દેશ ઉત્પાદક-વેપારી પર કર લાદવાનો હોવાનું જણાય છે.તેથી, તે સ્થાપિત કરવું જરૂરી હતું કે વિક્રેતા ઉત્પાદક-વેપારી હતો.કમિશનરના પરિપત્રમાં એવું તારણ કાઢીને જવાબદારી ઊભી કરી શકાતી ન હતી કે જે ખેડૂતોએ લાકડા, વાંસ, વાંસ ઉગાડ્યા છે, કાપ્યા છે અથવા વાવ્યાં છે, તેમના ખરીદદારો તેમને 'ઉત્પાદક' ની છત્રછાયા હેઠળ લાવશે.ઉત્પાદકો અને આયાતકારોના સ્થળો પર કર જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવી છે અને તેથી સુધારા પછી નોંધણી વગરના વેપારીઓ પાસેથી લાકડાની ખરીદી કરનારા વેપારીઓ ઉત્પાદકની શ્રેણીમાં આવે છે તે અભિપ્રાય અસમર્થનીય છે.આવા નિષ્કર્ષ માટે કોઈ તર્ક નથી, જ્યાં વૈધાનિક વ્યાખ્યા એવું કહેતી નથી.આ પરિપત્ર કરવેરાની જવાબદારી ઊભી ન કરી શકે તેના પર ભાર મૂકવાની જરૂર નથી.તે ચોક્કસપણે તે જ કરવામાં આવ્યું છે જેની હાઈકોર્ટ નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે.તેથી, તે હદ સુધી પરિપત્ર કર વસૂલવા માટે કોઈ મદદરૂપ ન હોઈ શકે."ઉત્પાદક" ની વ્યાખ્યામાં નિર્ણાયક શબ્દો

"તેમના ઉત્પાદન પછી" માલનું વેચાણ છે."ઉત્પાદન" અભિવ્યક્તિ કમિશનરના પરિપત્રમાં ઉલ્લેખિત વ્યવહારોના પ્રકારોને આવરી શકતી નથી.કોઈ પ્રવૃત્તિ ઉત્પાદન માટે છે કે નહીં તે તથ્યાત્મક રીતે નક્કી કરવું પડશે.વાસ્તવિક પરિસ્થિતિની તપાસ કર્યા વિના કોઈ ચોક્કસ પ્રકારના વ્યવહારને ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણવાની આદેશ ન હોઈ શકે.આવી બાબતોમાં સામાન્યીકરણ ન હોઈ શકે.

[પપજ- ઈ-એચ; પપપ-એ-બી]

૨. રાજ્યની એવી દલીલ કે જે નોંધાયેલ વેપારી ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદી કરે છે તે યુ. પી. વેપાર કરવેરા અધિનિયમની કલમ ૩-એ. એ. એ. એ. ની દ્રષ્ટિએ પણ કરવેરા માટે જવાબદાર છે અને પરિપત્ર ક્રમમાં છે તે સરળ કારણસર સ્વીકાર્ય નથી કે કલમ ૩-એ. એ. એ. એ. માં જવાબદારી માટે બિનશરતી કારણ એ છે કે માલ અધિનિયમ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર હોવો જોઈએ. તે પાસાને વાસ્તવિક રીતે નિર્ધારિત કરવું પડશે.કમિશનરનું પરિપત્ર આવા નિર્ણયનો વિકલ્પ નથી અને ન હોઈ શકે.આ કિસ્સાઓમાં મૂલ્યાંકન માત્ર પરિપત્રમાં વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાયના આધારે કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે.

[પપપ- સી, ડી]

૩. તેથી પડકાર હેઠળના આકારણીઓ/અપીલના આદેશોને બાજુ પર મૂકી દેવામાં આવે છે અને આકારણી અધિકારીને નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે

તેઓ અપીલકર્તાઓને કરવેરા વસૂલવાના હેતુ માટે ઉત્પાદકો ગણાવ્યા વિના,  
માત્ર પરિપત્રના આધારે તેમના કેસને ધ્યાનમાં લે.[૫૫૫- ૬]

દિવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

૨૦૦૪ની સિવિલ અપીલ નંબર ૩૦૧૯.

અલ્લાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટના ૬.૧.૨૦૦૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી  
C.M.W.P. No. ૭૩૦/૨૦૦૩ C.A.Nos સાથે. ૨૦૦૫ ના ૨૦૨,૨૦૦૪ ના  
૩૦૨૦,૨૦૦૪ ના ૩૦૨૧, C.A.Nos. ૪૨૩૨ અને ૪૨૩૩/૨૦૦૦૬.

અપીલકર્તાઓ તરફથી ધ્રુવ અગ્રવાલ, પ્રવીણ કુમાર અને પ્રશાંત કુમાર.

પ્રતિવાદીઓ માટે ડૉ. આર. જી. પાડિયા, એસ. ડબલ્યુ. એ. કાદરી, રાજીવ દુબે  
અને કમલેન્દ્ર મિશ્રા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયાધીશ અરિજીત પાસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો  
હતો.૨૦૦૫ની એસએલપી (સી) સંખ્યા ૨૦૦૫ ની પૃષ્ઠ ૫ અને ૨૦૦૫ની  
પૃષ્ઠ ૬માં પરવાનગી આપવામાં આવી છે.

આ અપીલમાં સમાન પ્રશ્નો સામેલ હોય છે અને તેથી, એકસાથે નિકાલ માટે લેવામાં આવે છે. દરેક અપીલમાં પડકાર એ અલ્-હાબાદ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા માટે છે કે અપીલકર્તા/દરેક અપીલકર્તા, જેમ કે કેસ હોઈ શકે છે, ઉત્તર પ્રદેશ વેપાર કર અધિનિયમ, ૧૯૪૮ (ટૂંકમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૨ (ઈ) હેઠળ "ઉત્પાદક" તરીકે કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે. એવું પણ માનવામાં આવ્યું હતું કે વેપાર કરવેરાના કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ૧૩.૧૨.૨૦૦૦ તારીખનું પરિપત્ર કાયદામાં માન્ય છે.

આ અપીલમાં ટૂંકમાં રજૂ કરવામાં આવેલી પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે –

લેખિત અરજદારો કે જેઓ અપીલકર્તા છે તેઓ અધિનિયમ અને કેન્દ્રીય વેચાણ વેરો અધિનિયમ, ૧૯૫૬ (ટૂંકમાં 'કેન્દ્રીય અધિનિયમ') હેઠળ સંબંધિત વેપાર કર સત્તામંડળમાં નોંધાયેલા ડીલરો છે. અપીલકર્તાઓ દાવો કરે છે કે તેઓ ખેડૂતો દ્વારા ઉગાડવામાં આવતા બાગાયતી ઉત્પાદનોના કમિશન ને માટે કમિશન એજન્ટ તરીકે વ્યવસાય કરે છે. અગાઉ આ કાયદા હેઠળ તેમના વ્યવહારો પર કોઈ કર લાગતો ન હતો. તેઓ કમિશન એજન્ટ તરીકે ખેડૂતો દ્વારા ઉગાડવામાં આવતા લાકડાનું વેચાણ કરતા હતા અને તેથી તેમને કરમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. અધિનિયમની કલમ ૨ (ઈ. ઈ.) ના સુધારાને કારણે ટ્રેડ ટેક્સ સત્તાવાળાઓએ સુધારાના આધારે કથિત રીતે કર વસૂલવાની દરખાસ્ત કરી હતી, તેમ છતાં રિટ અરજદારો ખેડૂતો દ્વારા તેમની પોતાની જમીન પર

ઉગાડવામાં આવતા લાકડા વેચતા હતા.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "વેપાર કર" ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારીનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી કારણ કે ઉપરોક્ત સુધારા તેમજ પરિપત્ર પછી પણ તેમને લાકડાના ઉત્પાદકો તરીકે ગણી શકાય નહીં.ઉચ્ચ અદાલતે એ આધાર પર કાર્યવાહી કરી કે કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) ની વ્યાખ્યા અપીલકર્તાના કેસને આવરી લેવા માટે પૂરતી વ્યાપક હતી.કોઈપણ સંજોગોમાં એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે કલમ ૩-એએએએ સત્તાવાળાઓને કર વસૂલવા અને એકત્રિત કરવાની સત્તા આપે છે.વેપાર કરવેરા કમિશનરનું પરિપત્ર પણ કાયદેસર હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું.

અપીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલશ્રી રજૂઆત કરી હતી કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય સંપૂર્ણપણે ભૂલભરેલા **આમુખ** માં આગળ વધ્યું હતું.જ્યાં સુધી વિફેતા ઉત્પાદન-વેપારી ન હોય ત્યાં સુધી કરવેરા વસૂલવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો ન થઈ શકે.ઉચ્ચ અદાલતે આ આધાર પર કાર્યવાહી કરી જાણે કે તેમનો કેસ કાયદાની કલમ ૨ (EE) (ii) હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો હોય. તે જોગવાઈ બે નોંધાયેલા ડીલરો વચ્ચેના વ્યવહારોને લાગુ પડે છે.કમિશનરના પરિપત્ર દ્વારા કોઈ જવાબદારી ઊભી થઈ શકી ન હોત.કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) ની દ્રષ્ટિએ "ઉત્પાદક" ની વ્યાખ્યા અપીલકર્તાઓના કેસને આવરી લેતી નથી.

જવાબમાં, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના વિજ્ઞાન વકીલશ્રી રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) અને કલમ ૩-એ. એ. એ. એ. નું સંયુક્ત વાંચન એ સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરે છે કે પરિપત્રની માન્યતાને હાઇકોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે.

હરીફ રજૂઆતોની કદર કરવા માટે, કાયદાની જોગવાઈઓ અને કમિશનર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા પરિપત્રની નોંધ લેવાની જરૂર છે. વિભાગ ૨ (ઇ -૧) "ઉત્પાદન" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) "ઉત્પાદક" ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જ્યારે કલમ ૩-એ. એ. એ. એ. ચોક્કસ સેવાઓ સંબંધિત વ્યવહાર સાથે સંબંધિત છે. તેઓ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:-

" ૨ ( ઇ -૧) ' ઉત્પાદન "નો અર્થ થાય છે ઉત્પાદન, નિર્માણ, ખાણકામ, સંગ્રહ, નિષ્કર્ષણ, ફેરફાર, સુશોભન, સમાપ્તિ અથવા અન્યથા પ્રક્રિયા, પ્રક્રિયા અથવા કોઈપણ માલને અનુકૂળ બનાવવો; પરંતુ તેમાં નિર્ધારિત મુજબ ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદન પ્રક્રિયાઓનો સમાવેશ થતો નથી;

૨ (ઇ) કોઈ પણ માલના સંબંધમાં 'ઉત્પાદક' એટલે તે વેપારી કે જે રાજ્યમાં આવી માલનું ઉત્પાદન કર્યા પછી પ્રથમ વેચાણ કરે છે અને તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:

( (i) એક વેપારી કે જે સંપૂર્ણપણે છુટા પાડેલ સ્વરૂપમાં સાચકલ વેચે છે;

(ર) એક વેપારી કે જે અન્ય કોઈ વેપારી પાસેથી ખરીદી કરે છે, જે કલમ ૪,૪-એ અને ૪-એએએ હેઠળ મુક્તિ પામેલા વેચાણ સિવાયના કાયદા હેઠળ તેના વેચાણ પર કર લાદવા માટે જવાબદાર નથી.

(ભાર આપવા માટે રેખાંકિત)

કલમ ૩-એએએ. અમુક સંજોગોમાં માલની ખરીદી પર કરવેરાની જવાબદારી-કલમ ૩ ની જોગવાઈને આધિન, દરેક વેપારી કે જે આ અધિનિયમ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર કોઈપણ માલની ખરીદી કરે છે.

((ક) કોઈપણ નોંધાયેલા વેપારી પાસેથી એવા સંજોગોમાં કે જેમાં આવા નોંધાયેલા વેપારી દ્વારા કોઈ કર ચૂકવવાપાત્ર નથી, તે માલની ખરીદી કિંમત પર તે જ દરે કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે કે જેના પર, પરંતુ આવા સંજોગો માટે, આવા માલના વેચાણ પર કર ચૂકવવામાં આવ્યો હોત:

((ખ) નોંધાયેલા વેપારી સિવાયની કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી, પછી ભલે તે વ્યક્તિ દ્વારા કર ચૂકવવાપાત્ર હોય કે ન હોય, તે આવી ચીજવસ્તુઓના વેચાણ પર જે દરે કર ચૂકવવાપાત્ર હોય તે જ દરે આવી વસ્તુઓની ખરીદી કિંમત પર કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર રહેશે:

પરંતુ કલમ (એ) અને (બી) માં ઉલ્લેખિત સંજોગોમાં આવી ચીજવસ્તુઓની ખરીદી કિંમત પર કોઈ કર લાદવામાં આવશે નહીં, જો

((i) નોંધાયેલા વેપારી પાસેથી ખરીદવામાં આવેલી આવી ચીજવસ્તુઓ પર પહેલેથી જ કર લાદવામાં આવ્યો હોય અથવા આ કાયદા હેઠળ કર લાદવામાં આવી શકે છે.

((૨) નોંધાયેલા વેપારી સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદવામાં આવેલી આવી ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં કર પહેલેથી જ ચૂકવવામાં આવ્યો છે;

((૩) ખરીદદાર વેપારી આવી ચીજવસ્તુઓને રાજ્યની અંદર અથવા આંતરરાજ્ય વેપાર અથવા વાણિજ્ય અથવા ભારતના પ્રદેશની બહાર નિકાસ દરમિયાન તેણે જે સ્વરૂપમાં અને શરતમાં ખરીદી હતી તે જ સ્થિતિમાં ફરીથી વેચે છે;

((iv) આવી ચીજવસ્તુઓને આ અધિનિયમની કલમ ૪-એ હેઠળ મુક્તિ આપવામાં આવશે.

સમજૂતી:આ કલમ અને કલમ ૩-એએએના હેતુ માટે, વેચાણ -

(i) ઉપરોક્ત મુજબ ખરીદેલ કાચા કપાસને જીર્નીંગ કર્યા પછી જીર્નીંગ

કરેલું કપાસ; અને

((૨) ઉપર જણાવ્યા મુજબ ખરીદવામાં આવેલી કાચી ચામડીઓ

અને ચામડીઓ પહેર્યા પછી અથવા ચામડીને ચામડું બનાવ્યું

પછી; અથવા

((૩) ૨ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૭૬ના રોજ શરૂ થયેલા અને ૩૦ એપ્રિલ,

૧૯૭૭ના રોજ સમાપ્ત થતા સમયગાળા દરમિયાન ઉપરોક્ત

મુજબ ખરીદવામાં આવેલા ડાંગરને કાપી નાંખ્યા પછી ચોખા;

તે સમાન સ્વરૂપ અને સ્થિતિમાં હોવાનું માનવામાં આવશે.

કમિશનરનો ૧૩.૧૨.૨૦૦૦ તારીખનો પરિપત્ર જે હાઈકોર્ટ સમક્ષ આક્ષેપ

કરવામાં આવ્યો હતો તે નીચે મુજબ વાંચે છે:

" ..... ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં ઉત્પાદકો અને આયાતકારોના સ્થળો પર

કર ચૂકવવાપાત્રતા સૂચવવામાં આવી છે, વેપાર કરવેરા કાયદાની

કલમ-૨ (ઇ. ઇ.) જાહેર થયા પછી આવા વેપારીઓ નોંધણી વગરના

વેપારીઓ પાસેથી ખરીદી અથવા વેચાણ કરે છે, જે ઉત્પાદકોની

શ્રેણીમાં આવે છે.આમ ખેડૂતો પાસેથી ખરીદવામાં આવેલી તમામ

પેદાશો, લાકડા, બઘીઓ, વાંસ, જે ઉગાડવામાં આવે છે, કાપવામાં આવે છે અથવા કાપવામાં આવે છે, પરંતુ તેમની પેદાશમાં સળગતા લાકડાનો સમાવેશ થતો નથી, તે ખરીદી કરવામાં આવે છે અને અન્ય વેપારીઓને વેચવામાં આવે છે, જે ઉત્તર પ્રદેશ કરવેરા અધિનિયમની કલમ ૨ (EE) હેઠળ ઉત્પાદકની શ્રેણીમાં આવે છે. આ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને ૧.૧૨.૧૯૯૮ પછી નોંધણી વગરના વેપારીઓ પાસેથી ઉપરોક્ત પેદાશો ખરીદનાર નોંધાયેલા વેપારી પર કર ચૂકવવાપાત્ર ગણવામાં આવે છે.

એવું લાગે છે કે ઉચ્ચ અદાલતે તેની સામે પડકારની દૃષ્ટિ સંપૂર્ણપણે ગુમાવી દીધી છે અને એવા મુદ્દાઓ પર નિર્ણય લેવાનું ચાલુ રાખ્યું છે જે ખરેખર સુસંગત નથી.તેણે પ્રતિવાદી દ્વારા ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરાયેલા પ્રતિઆવેદનના ફક્ત ૩ (સી) (iii) ની નોંધ લીધી જે નીચે મુજબ છે:

" ઘણા મોટા વેપારીઓ, આવા કથિત ઉત્પાદક વેપારી પાસેથી ખરીદી દર્શાવ્યા પછી વેચાણ કરે છે, જેઓ આ કાયદા હેઠળ કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી અને કર ચૂકવતા નથી કારણ કે ઉત્પાદક-વેપારી કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે, માત્ર ત્યારે જ, જો તેનું વેચાણ રૂ. કોઈપણ આકારણી વર્ષમાં ૧ લાખ કરતા વધુ હોય કરવેરાની ચોરીને રોકવા અને આવકના હિતમાં, આ વેપારીઓને કલમ ૨ (ઇ. ઇ.) માં

સુધારો કરીને લાવવામાં આવ્યા છે જેથી તેમને ઉત્પાદકની વ્યાખ્યામાં સામેલ કરી શકાય.

હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, કલમ ૨ (ઈ. ઈ.) માં સુધારો કરવાનો ઉદ્દેશ કરવેરાની ચોરીને અટકાવવાનો હતો.જો ઉપરોક્ત ઉદ્દેશ વર્તમાન વિવાદના હેતુ માટે કોઈપણ રીતે સુસંગત હોય તો પણ, તેનો ઉદ્દેશ ઉત્પાદક-વેપારી અને/અથવા ઉત્પાદક-વેપારી પર કર લાદવાનો હોવાનું જણાય છે, જેમણે કોઈ પણ આકારણી વર્ષમાં તેનું ટર્નઓવર રૂ. ૧ લાખથી વધુ ન હોવાથી કર ચૂકવ્યો ન હતો.

તેથી, તે સ્થાપિત કરવું જરૂરી હતું કે વિકેતા ઉત્પાદક-વેપારી હતો.કમિશનરના પરિપત્રમાં એવું તારણ કાઢીને જવાબદારી ઊભી કરી શકાતી ન હતી કે જે ખેડૂતો પાસેથી ઉગાડવામાં આવેલાં, કાપવામાં આવેલાં અથવા કાપવામાં આવેલાં લાકડાં, વાંસ, વાંસની ખરીદી તેમને 'ઉત્પાદક' ની છત્રછાયા હેઠળ લાવશે.ઉત્પાદકો અને આયાતકારોના સ્થળો પર કર જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવી છે અને તેથી સુધારા પછી નોંધણી વગરના વેપારીઓ પાસેથી લાકડાની ખરીદી કરનારા વેપારીઓ ઉત્પાદકની શ્રેણીમાં આવે છે તે અભિપ્રાય અસમર્થનીય છે.આવા નિષ્કર્ષ માટે કોઈ તર્ક નથી, જ્યાં વૈધાનિક વ્યાખ્યા એવું કહેતી નથી.આ પરિપત્ર કરવેરાની જવાબદારી ઊભી ન કરી શકે તેના પર ભાર મૂકવાની જરૂર નથી.તે ચોક્કસપણે તે જ કરવામાં આવ્યું છે જેની હાઈકોર્ટ નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે.તેથી, તે હદ સુધી પરિપત્ર કર વસૂલવા માટે કોઈ

મદદરૂપ ન હોઈ શકે."ઉત્પાદક" ની વ્યાખ્યામાં નિર્ણાયક શબ્દો "તેમના ઉત્પાદન પછી" માલનું વેચાણ છે.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, "ઉત્પાદન" અભિવ્યક્તિ કમિશનરના પરિપત્રમાં ઉલ્લેખિત વ્યવહારોના પ્રકારોને આવરી શકતી નથી.વાસ્તવિક પરિસ્થિતિની તપાસ કર્યા વિના કોઈ ચોક્કસ પ્રકારના વ્યવહારને ઉત્પાદન પ્રવૃત્તિ તરીકે ગણવાની દિશા ન હોઈ શકે.આવી બાબતોમાં સામાન્યીકરણ ન હોઈ શકે.

સરકાર ના વિદ્વાન વકીલશ્રી રજૂઆત કરી હતી કે નોંધાયેલ વેપારી ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી ખરીદી પણ કરવેરાની કલમ ૩-એએએએની દ્રષ્ટિએ કરવેરા માટે જવાબદાર છે અને તેથી પરિપત્ર ક્રમમાં છે.આ દલીલ સરળ કારણોસર સ્વીકાર્ય નથી કે કલમ ૩-એએએએમાં જવાબદારી માટે બિનજરૂરી બાબત એ છે કે માલ અધિનિયમ હેઠળ કરવેરા માટે જવાબદાર હોવો જોઈએ. તે પાસાને વાસ્તવિક રીતે નિર્ધારિત કરવું પડશે.કમિશનરનું પરિપત્ર આવા નિર્ણયનો વિકલ્પ નથી અને ન હોઈ શકે.આ કેસોમાં મૂલ્યાંકન માત્ર પરિપત્રમાં વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાયના આધારે કરવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે.

તેથી અમે પડકાર હેઠળ મૂલ્યાંકન/અપીલના આદેશોને બાજુ પર મૂકીએ છીએ અને મૂલ્યાંકન અધિકારીને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે તેઓ અપીલકર્તાઓને કરવેરા વસૂલવાના હેતુ માટે ઉત્પાદકો ગણાવ્યા વિના, માત્ર પરિપત્રના આધારે કેસ ધ્યાનમાં લે.

તે મુજબ અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.કોઈ ખર્ચ નહીં.

અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.